MITROPOLITUL BUCOVINEI, VLADIMIR DE REPTA, ŞI COMUNITATEA EVREILOR DIN CERNĂUŢI

IOAN-PAUL VALENCIUC

Istoria Bucovinei nu stă doar în istoria voievozilor sau a boierilor, a mănăstirilor şi cetăţilor, ci şi în istoria suferinţei şi umilinţei pentru credinţă şi pentru limbă, pentru tricolor, în îndrăzneala mereu tânără de a nădăjdui că odată, cândva, va veni şi pentru români „plinirea vremurilor" şi vom fi una, şi naţiune şi ţară.

Pentru a înţelege drumul prin istorie al locuitorilor Bucovinei, care, în ciuda tuturor vitregiilor, au păstrat graiuri, datini şi rânduieli care erau demult apuse, în locurile de baştină de unde veniseră în căutare de pâine mai uşor de câştigat, nu lipsită de importanţă este cunoaşterea cât mai profundă a relaţiilor interetnice care au stat la baza formării spiritului bucovinean. Aceste relaţii, dezvoltate şi consolidate prin trecerea vremii, dau un farmec aparte oamenilor şi satelor din Bucovina celui care, astăzi, lepădat de orice prejudecată, ar căuta să retrăiască vremurile prin care neamul românesc din Bucovina, alături de celelalte naţionalităţi conlocuitoare, a trecut.

Dezvoltarea cunoaşterii istoriei etniilor din Bucovina sub toate aspectele, obiectiv imperios necesar societăţii actuale din această provincie, promovată şi motivată doar de restabilirea adevărul ştiinţific, poate, şi trebuie să se constituie, ca o prioritate pentru toţi membrii comunităţilor academice.

Redescoperirea trecutului cultural al provinciei, cunoscute şi astăzi sub denumirea dată de austrieci – Bucovina, nu poate, în niciun caz, evita aprofundarea istoriei bisericilor şi confesiunilor istorice active în timp pe acest teritoriu, în principal a Bisericii Ortodoxe, biserica marii majorităţi a populaţiei.

Din nefericire, istoricul interesat dispune de o vastă bibliografie a bisericilor bucovinene sub aspect arhitectural-artistic şi mult mai puţin în ceea ce priveşte biserica văzută ca instituţie social-umană, cu implicarea ei în viaţa comunităţilor locale. Nu mai vorbim despre lipsa totală de atenţie acordată până acum instituţiilor culturale, sociale şi economice create de Biserica Ortodoxă în mijlocul şi pentru folosul credincioşilor ei.

Analele Bucovinei, **XVII**, *1* (34), p. 109–116, Bucureşti, 2010

BDD-A32527 © 2010 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 05:58:47 UTC)

Din şirul continuu al acestor relaţii, încerc să desprind aici câteva aspecte din vremea cât pe scaunul arhiepiscopal al Bucovinei a stat, prin voia lui Dumnezeu, blândul şi smeritul mitropolit Vladimir de Repta.

Coborâtor dintr-o veche familie răzeşească, originară din Cumăreştii Sucevei, mutată de nevoi şi interese în Banila Rusească, tânărul Vasile de Repta va ajunge să ocupe cea mai înaltă demnitate în Mitropolia Bucovinei şi Dalmaţiei, nu prin renunţarea la principiile cultivate în casa părintească – buna cuviinţă, respectul faţă de celelalte neamuri şi confesiuni, efortul dezinteresat în sprijinirea, cultivarea şi păstrarea specificului cultural şi naţional al fiecărei etnii din Bucovina –, principii care l-au însoţit până la trecerea sa din viaţa aceasta.

Foarte bun cunoscător al limbilor şi dialectelor semite, odată numit profesor la Gimnaziul de Stat din Cernăuţi (1868–1871) şi apoi în calitate de inspector al învăţământului primar din districtul Cernăuţi (1875–1895), relaţiile sale cu comunitatea evreiască din Cernăuţi au devenit tot mai strânse. Vocaţia sa de pedagog îl va determina să cultive o prietenie sinceră şi dezinteresată, scopul său fiind împlinirea datoriei.

Avem, în acest sens, mărturia Dr. Mayer Ebner[1] din Cernăuţi, pe atunci, elev al şcolii primare israelito-germane din Cernăuţi: „În 1891 eram elevul şcoalei primare israelito-germane din Cernăuţi. Într-o zi, a venit în clasa noastră un inspector şcolar. Un preot în rasă. Barba lui neagră, ascundea câteva fire argintii. Blândă şi binevoitoare a fost fiinţa lui. Profesorul, vădit emoţionat – Steinhaus era numele excelentului om –, s-a liniştit. Acest inspector nu venise pentru a căuta lipsuri şi pentru a face rapoarte defavorabile. Oh, nu, acest inspector ne-a pus nouă, băieţi mici, întrebări care nu ne-au trudit mintea. Plină de dragoste era fiinţa lui şi din glasul lui care niciodată nu s-a ridicat pătimaş, răsuna atâta bunătate, încât am prins dragoste de acest inspector, care venea o dată sau de două ori pe an"[2].

Apropiat mitropolitului Vladimir, nu a uitat niciodată rolul avut de acesta în apărarea cetăţenilor austrieci din Cernăuţi, în faţa primei invazii ruşeşti. Ce se întâmplase?

[1] Dr. Mayer Ebner (născut la Cernăuţi, în 1872 – decedat la Ierusalim, în 1955) este fondatorul mişcării naţionale evreieşti din Bucovina şi lider al evreilor în România Mare. După moartea lui Leo Mozkin, în 1933, a devenit vicepreşedinte al Congresului Internaţionalei sioniste. Ebner a fost conducătorul organizaţiei sioniste din Bucovina între 1919 şi 1940, după ce, ca student al Universităţii Francisco Josef'ine, a condus organizaţia studenţilor evrei, „Hasmoneia". Cunoscut în întreaga lume evreiască prin articolele publicate în „Lumea", în 1901, a organizat primul congres sionist şi aproape toate celelalte până la moartea sa. Reîntors la Cernăuţi după deportarea sa din Siberia (1915–1917), dr. Mayer Ebner, a condus lupta pentru drepturile evreilor în ziarul său „Ostjudische Zeitung" (1919–1937), apărând sionismul şi politica naţională iudaică din diaspora. A devenit conducătorul comunităţii din Cernăuţi în 1926 şi senator în Parlamentul României Mari. În 1940 a plecat în Israel, unde a continuat să scrie în ziarele „Ha'aretz", „Haiom", „Haboker", fiind membru al executivului sionist până la moartea sa, survenită în 1955.

[2] *Despre mitropolitul Vladimir al Bucovinei*, în „Biserica Ortodoxă Română", Bucureşti, anul 44, Seria II, 1926.

BDD-A32527 © 2010 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 05:58:47 UTC)

Urmare a bătăliei de la Lemberg, la sfârşitul lunii august 1914, aripa dreaptă a armatei austro-ungare fusese zdrobită, dând astfel posibilitate ruşilor să ocupe toată partea de est a Galiţiei şi o parte din Bucovina. Dezastrul începe în noaptea de 30/31 august, când guvernatorul Bucovinei, contele Meran, părăseşte Cernăuţii, refugiindu-se la Vatra Dornei, unde era prevăzut locul de retragere în caz de necesitate a guvernului Bucovinei. Divizia austriacă, circa 8000 de soldaţi şi ofiţeri, din care cea mai mare parte români şi care, după ce opuseseră rezistenţă ruşilor, distruseseră podurile de peste Prut şi, retrăgându-se pe şoseaua Storojineţilor, se repliase pe malul Siretului.

Dimineaţa lui 31 august găseşte capitala ducatului ca un oraş fără stăpân. Primarul oraşului, dr. Weisselberger, se adresează locuitorilor printr-o proclamaţie, prin care cere ca aceştia să primească biruitoarea oaste rusească cu linişte şi bună-cuviinţă. Totodată este organizată o gardă civilă care să apere cetăţenii de grupurile de răufăcători care se dedaseră jafului. Faptul că s-a hotărât ca steagul alb al neutralităţii să fie retras de pe Consulatul Român din Cernăuţi dă naştere unor zvonuri potrivit cărora România declarase război Rusiei şi în câteva ore armata română va ocupa oraşul. Un ziar de limba germană scoate o ediţie specială cu această informaţie, ceea ce dă naştere unei totale confuzii. Cu greu, Consulatul Român a reuşit să infirme astfel de zvonuri, dar devenise inexplicabilă întârzierea cu care ruşii veneau către Cernăuţi. În 2 septembrie, un trimis al comandamentului rus aduce primarului un mesaj prin care se cerea predarea oraşului. Primarul, dr. Weisselberger, mitropolitul Vladimir de Repta, însoţiţi de câţiva reprezentanţi ai oraşului, cărora li s-au adăugat şi G. D. Gallin, secretarul Consulatului Român din Cernăuţi, au pornit spre Jucica. „Înainte de orele 3 d. m. am văzut întâi pe Monsignore Schmid într-o trăsură, în haine de paradă, trecând la vale spre Prut, apoi pe Mitropolitul Repta, în ornate şi cu cârjă arhipăstorească în mână, în cupeul său de gală, apoi pe secretarul Consulatului Român Gallin, cu fiul său Diti, eleganţi, în jobene, în trăsură elegantă, pe capră vizitiul şi un soldat în uniformă românească, cu verde la guler şi mâneci, şi două steaguri, unul tricolor şi celălalt alb. Apoi a trecut o trăsură cu preoţi români, între care şi Ipolit Tarnavschi [...]. Pe la 3¼ am văzut trăsurile întorcându-se. Unii spuneau că poate parlamentarii ruşi n-au venit, dar îndată s-au ţinut mai multe cuvântări de pe balconul Primăriei şi s-a spus – românește a vorbit Dori Popovici, cu glasul cel mai frumos dintre toţi – că oraşul s-a predat şi că intrarea ruşilor se va face probabil după vreo 2 ore"[3].

Zvonuri şi alte zvonuri. Ce a urmat după această întâlnire, ne relatează fostul diacon mitropolitan Adrian Boca, pe atunci prefect de studii la Seminarul Clerical, în *Condica parohiala a parohiei Bucşoaia*, ca unul care l-a însoţit pe mitropolit, în

[3] N. Tcaciuc-Albu, *Intrarea ruşilor în Cernăuţi (1914). Note zilnice*, în „Calendarul «Glasul Bucovinei»", Cer

BDD-A32527 © 2010 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 05:58:47 UTC)

acele zile, împreună cu fratele său, arhidiaconul Mihail Bocca, directorul cancelariei mitropolitane, preotul Eugen Nesciuc şi profesorul catehet la Şcoala Reală Dimitrie de Zopa.

Mitropolitul Vladimir se prezentase în sala Primăriei, îmbrăcat în mantie arhierească, cu cârja în mâna stângă şi crucea în dreapta, aşteptând tăcut şi gânditor sosirea armatei ruseşti: „Deodată o iritare sufletească generală cuprinse pe toţi cei adunaţi în sala primăriei. Fanfarele vesteau intrarea armatei ruseşti în oraş. În fruntea acestei armate, o companie de cazaci, cu generalul căzăcesc Ariutinov în fruntea lor. Armata-i primită de populaţia adunată în Piaţa Principală (astăzi Piaţa Unirii), de voie de nevoie, cu urări de binevenire. Oprindu-se armata rusească în faţa Primăriei, comandantul Ariutinov este invitat să intre în sala Primăriei, unde-l aştepta Mitropolitul Vladimir. El urmează invitării şi, însoţit de 2 adjutanţi, vine în faţa mitropolitului. În sală, câteva clipe, o tăcere mormântală. Mitropolitul Vladimir, la început foarte mişcat, îi vorbeşte comandantului rusesc în limba ruteană, rugându-l să cruţe oraşul şi locuitorii, care-s oameni pacinici şi se vor supune fără opunere noului regim.

Comandantul rusesc, un bărbat mijlociu de statură, cu-n exterior puţin impunător, cu o mutră vulgară, dar în sufletul său nobil adânc mişcat de figura impunătoare, de cuvintele dulci şi promiţătoare ale mitropolitului Vladimir, răspunde în limba moscăcească (rusă), că nu a intrat în Bucovina şi-n oraşul Cernăuţi să jefuiască, ci, ca creştin ortodox, a venit ca la fraţii săi, să-i scape de jugul apăsător al austriecilor. În schimb, el cerea ca locuitorii să primească armata rusească cu încredere, să părăsească orice rezistenţă şi să se supună orânduirilor care le va da guvernul rusesc al oraşului. După ce sfârşi comandantul răspunsul său, vorbit cu voce blândă şi liniştită, sărută împreună cu adjutanţii săi crucea şi mâna mitropolitului. Acest semn de cinstire al mitropolitului din partea comandantului rusesc, care, întrat în oraş ca duşman şi cuceritor, a împlut inimile celor prezenţi de încredere şi nădejde că oraşul împreună cu populaţia vor fi scutiţi de atacuri şi de alte neplăceri din partea armatei ruseşti. Toată suflarea din Cernăuţi era adânc mulţumitoare şi recunoscătoare Mitropolitului Vladimir pentru intervenţia sa”[4].

Aici s-a semnat convenţia de predare a oraşului, urmând să fie respectate cu strictețe toate cererile ruşilor: în timpul ocupării oraşului de către trupele ruseşti nici o casă din Cernăuţi să nu aibă ferestre deschise, nimeni să nu opună rezistenţă, nici o împuşcătură să nu fie trasă asupra soldaţilor ruşi, toate faptele fiind sancţionate cu distrugerea oraşului.

După amiază, între orele 16 şi 17, trupele ruseşti au fost direcţionate spre oraş: „În fruntea trupelor, generalii Arutinow şi Pavlow în uniforme de mare ţinută. Generalul Arutinow vorbeşte trupelor în faţa Primăriei şi trăgând sabia o izbeşte

[4] Vasile Diacon, *Cronicile Suhei bucovinene*, vol. I, Iaşi Tipografia Moldova, 2005, p. 150–151.

BDD-A32527 © 2010 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 05:58:47 UTC)

de pământ, declarând că Bucovina rămâne pentru vecie teritoriu rusesc. Comandamentul rus impune apoi oraşului o contribuţie de 600 000 coroane, plătibile până în 24 de ore, luând această măsură ca represalii, fiindcă un colonel austriac, cu numele Baumann, ocupând trecător oraşul Camieneţ-Podolschi – un oraş mult mai mic decât Cernăuţiul –, îi impusese o contribuţie de 600 000 ruble plătibile în şase ore. Dar, la intervenţiile şi stăruinţele Î.P.S. Sale mitropolitului Repta, contribuţia cerută de ruşi a fost redusă la 300 000 cor. Cum însă până a doua zi suma nu se completase, ruşii au ridicat 30 ostateci şi numai mai târziu, după ce comandamentul se convinsese că populaţia e liniştită, autorităţile militare ruseşti au renunţat cu totul la acea contribuţie, restituind fiecăruia sumele sau obiectele de aur şi argint cu care contribuiseră"[5]. Puţină lume ştie că mitropolitul Vladimir de Repta şi-a oferit propria mitră arhierească pentru a completa suma cerută. Şi amintirea acestui fapt s-a păstrat aproape folcloric. La mirarea generalului rus că mitropolitul ortodox apără cu toată îndârjirea pe evrei de jaf, cu lacrimi în ochi, bătrânul mitropolit răspunse: «Alle sind meine Kinder!»" („Toţi sunt copiii mei!")[6]

Cuvintele acestea nu erau doar cuvinte frumoase, rostite diplomatic, ci exprimau convingerea mitropolitului că locul său era lângă cei aflaţi în primejdie. În zilele premergătoare ocupării Cernăuţilor, refugiaţii din nordul Bucovinei aduceau veşti care de care mai îngrijorătoare pentru populaţia evreiască. Comunităţile evreieşti din Noua Suliţă, Boian, Mahala, Ostriţa, Rarancea, Sadagura cunoscuseră antisemitismul trupelor ruseşti. La Boian, curtea rabinică fusese făcută una cu pământul: „În Cernăuţi, templul şi marea sinagogă au fost salvate datorită intervenţiei arhiepiscopului Bucovinei, Dr. Vladimir de Repta. Ca şi conducător al Bisericii Ortodoxe, a fost investit de puterea rusească să protejeze întreaga populaţie. El a transferat 63 de suluri sfinte de la Templu în reşedinţa sa oficială. Acestea au rămas aici până la sfârşitul Primului Război Mondial, când au fost returnate rabinului şef"[7].

Cele 63 de suluri sfinte, mândria comunităţii evreieşti din Cernăuţi, au povestea lor dureroasă. La 7 iulie 1941 (la orele 10 dimineaţa), a fost arestat liderul spiritual al evreilor din Cernăuţi, şef-rabinul dr. Abraham Jakob Mark. El a fost luat de acasă de către 4 membri ai unităţilor SS, însoţiţi de doi soldaţi şi dus la sinagogă, iar de acolo, la Hotelul „Vulturul Negru" (Schwarzer Adler), devenit sediul Gestapo-ului din oraş, unde a fost deţinut ca prizonier timp de 48 ore, apoi târât pe acoperişul hotelului, care se afla vizavi de Sinagoga pe care o păstorea,

[5] Dr. Aurel Morariu, *Câteva însemnări despre prima ocupaţie rusească în capitala Bucovinei*, în „Calendarul «Glasul Bucovinei» pe anul 1923", Cernăuţi, Institutul de Arte Grafice şi Editură „Glasul Bucovinei", f.a, p. 6.

[6] Pr. F. Bodnărescu, *Mitropolitul Nectarie al Bucovinei. O privire asupra bisericii bucovinene*, în „Opinia", 9 iulie 1935, reprodus în „Gazeta Bucovinei", anul XVIII, nr. 4 600, 16 iulie 1935, p. 2.

[7] Dr. Arie Leon Schmelzer, *The Jews in Bukowina (1914–1919). World War and Russian Occupation.* Tran 57.

BDD-A32527 © 2010 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 05:58:47 UTC)

pentru a vedea cum este arsă şi distrusă până la temelie. Încercările de a salva cele 63 de suluri ale Torei au fost împiedicate de către Gestapo. Oamenii Gestapo-ului au adus în templu doi barili de gazolină, pe care au plasat-o înaintea altarului şi l-au incendiat. La scurt timp, întreaga mobilă din templu a luat foc. Peste două zile, la 9 iulie 1941, şi şef-rabinul dr. Abraham Jakob Mark era împuşcat. Nu a mai fost un Vladimir de Repta care să vorbească!

După reîntoarcerea la Cernăuți din exilul impus de autoritățile austriece, mitropolitul Vladimir şi-a reluat scaunul mitropolitan din care fusese izgonit. Până la 1 noiembrie 1924, când a fost nevoit să se retragă, vechii prieteni evrei erau oaspeți bineveniți în Palatul Mitropolitan. Însă lumea era în schimbare şi un antisemitism de paradă începea să-şi facă loc şi în Bucovina. Mai târziu, rememorând trecutele vremuri, dr. Mayer Ebner nota: „Atunci se trezeşte în noi amintirea unor vremuri mai frumoase şi atunci stă înaintea noastră în întreaga sa măreție chipul cel mai nobil al acestei preoțimi greco-orientale – mitropolitul Repta. Ca şi dânsul, au fost aproape toți acei preoți pe care celibatul nu i-a înstrăinat vieții, care, în cercul lor preoțesc, trăiau în cea mai bună armonie cu evreii lor şi care vedeau în noi oameni de altă credință dar nu străini. Acum vreo trei ani, a apărut într-o sărbătoare în sinagogă preotul greco-oriental al unui sat din Bucovina şi fără intenție de convingere a ținut evreilor o predică despre adevărata omenie, despre iubirea dintre oameni, despre pace şi prietenie ş.a. Ştirea despre acest eveniment a produs oarecare surprindere, căci nu suntem de obicei prea alintați de slujitorii bisericii. Nicăieri în lume, însă, nu s-a dezvoltat atâta tipul preotului nobil ca în preoțimea ortodoxă a Bucovinei şi încă astăzi trebuie să se fi păstrat liberă de molima antisemitismului.

Nu e de mirare că în fruntea acestor păstori sufleteşti ortodocşi se găsea Mitropolitul Repta, un om cu inima de copil, un sfânt, cum era, de fapt, în carne şi oase, fără lungul proces de canonizare, un adevărat slujitor al acelui Dumnezeu, care, la urma urmei, e Dumnezeul nostru, al tuturor.

A venit ziua încercării. Erau zilele furtunoase de după izbucnirea războiului. Rusia semiasiatică tăvălea hoardele sale peste granițele Bucovinei. Acestor cazaci şi tartori le-a ieşit, în parte nemeritat, zvonul că aduc jaf şi moarte fiilor lui Israil. Atât de generală era această credință, încât mulți creştini au pus în geamurile lor cruci şi icoane pentru a apăra casele lor. Evreii din Cernăuți erau cuprinşi de groază. Ei auzeau bubuitul tunurilor ruseşti. Cui s-au adresat ei în clipa de nevoie? Mitropolitului de Repta. Cine i-a apărat? Mitropolitul de Repta. Cine a dat evreilor adăpost şi apărare în Reşedința Mitropolitană? Mitropolitul de Repta. De la crucea de aur de pe pieptul Mitropolitului de Repta nu se răsfrângea strălucirea rece a unei biserici iubitoare de pompă. De la această cruce strălucea iubirea pentru întemeietorul Bisericii, care a chemat la dânsul pe toți chinuiții şi împovărații. În valurile care s-au revărsat asupra noastră, am căutat şi am găsit apărare la omul cu

BDD-A32527 © 2010 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 05:58:47 UTC)

crucea strălucitoare, care i-a fost toată viaţa un simbol al iubirii şi nu al urii. Repta, Repta al vostru, Repta al nostru s-a dus, toată lumea însă şi în special noi, evreii, îi vom păstra amintirea în cinste şi vrednicie!"[8]

În 24 aprilie 1926, Dumnezeu a chemat la sine pe arhiepiscopul cu suflet de copil. La cererea insistentă a comunităţii evreieşti, convoiul funerar al veneratului mitropolit român al Bucovinei, Vladimir de Repta, a trecut şi s-a oprit şi în faţa Marii Sinagogi din Cernăuţi, iar şef-rabinul Mark a rostit în această împrejurare cuvinte de elogiu în memoria celui dispărut: „Eminenţă! În faţa sanctuarului nostru, a Templului, care astăzi a fost deschis şi iluminat în onoarea Voastră, în faţa volumelor de *Thora*, care se găsesc în el, şi pe care Tu le-ai luat în scut în timpul îngrozitorului război mondial, când erau ameninţate de profanare, îţi aduc salutul de adio al comunităţii evreieşti, care Te stimează, Te onorează, Te iubeşte chiar ca pe un tată. Comunitatea evreiască din Cernăuţi, precum şi evreimea din Bucovina întreagă, poartă doliu pentru Tine şi-ţi va păstra amintire veşnică" – Şef-rabinul Mark vorbi în limba română, adăugând apoi în germană cuvinte triste de despărţire, spunând printre altele: „Jelind în faţa acestui coşciug, cunoaştem adevărul unei cunoscute maxime a înţelepţilor noştri. Căci la întrebarea ce a făcut Domnul luminilor în cursul multelor milenii înainte de creaţiunea lumii, este şi un răspuns care zice: «boneh olamoth umachriban». El zideşte lumi şi le dărâmă. Dar principiul «haja howe wejijeh» / El a fost, este şi va fi nu-l priveşte numai pe Dumnezeul nostru ca persoană, ci principiul acesta se referă şi la fiinţa şi la activitatea Lui, care sunt identice. Nici El, şi nici fiinţa şi nici activitatea Lui nu sunt suspuse timpului şi schimbărilor acestuia, ci şi rămân veşnic identice. Deci, dacă se spune într-un timp oarecare: «El zideşte lumi şi le dărâmă», această activitate a Lui trebuie să dureze, în anume înţeles, şi până în ziua de astăzi. Şi acesta este şi adevărul. Căci, pe lângă macrocosm, pe lângă lumea cea mare, Domnul lumilor a creat şi pe om, ca un microcosmos, ca o lume în mic, şi cu privire la această lume în mic este adevărată maxima «El zideşte lumi şi le dărâmă». Dar despre aceasta, că adică prin moartea unui om se dărâmă o lume întreagă, ne dăm seama mai bine abia atunci când pleacă din mijlocul nostru, ca şi astăzi, un «sar wegadol», un principe şi un om mare. Da, astăzi, cu ocazia morţii arhiepiscopului Dr. Vladimir de Repta, care se bucură de stima şi veneraţiunea cea mai înaltă din partea tuturor naţionalităţilor şi confesiunilor, vede fiecare că apune o lume întreagă, o lume luminoasă şi strălucitoare, un soare plin de lumină, care-şi împrăştia razele lui, în toate direcţiunile, în egală măsură. Căci cel trecut la nemurire nu a fost numai un «sar», un principe bisericesc, o podoabă şi o mândrie a Bisericii şi a credincioşilor săi, ci a fost şi un «gadol», un om mare, un om nobil, pătruns de cele mai înalte idealuri ale umanităţii, care nu numai a predicat porunca *Sfintei Scripturi* «să iubeşti pe aproapele tău ca pe tine însuţi», ci a tradus-o şi în faptă, a trăit în conformitate cu ea şi a răspândit binecuvântările ei asupra tuturor

[8] *Despre n*

BDD-A32527 © 2010 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 05:58:47 UTC)

oamenilor, fără deosebire de confesiune. El a fost un iubitor de oameni, i-a iubit şi pe cei mari şi pe cei mici, şi pe bogaţi şi pe cei săraci, şi din înălţimea mare la care stătea el se cobora, cum se coboară un înger al lui Dumnezeu din cer, pe pământ, între oameni, ca să-i înveţe, ca să-i bucure, ca [apoi], coborându-se la ei, să-i înalţe pe ei la el. Era înzestrat cu virtutea cea mai frumoasă, cu o modestie neîntrecută, aproape hillel-ică şi astfel şi-a câştigat inimile tuturora, şi aşa se face că toţi regretă, plâng şi jălesc plecarea lui dintre noi. Fiecare zice cu profetul: «cutremuratu-s-a inima mea, când am auzit vestea, buzele mele au tremurat, fiori au trecut prin oasele mele, şi am tremurat în tot sufletul meu». Pe toţi i-a mişcat vestea morţii acestui principe şi mare om bisericesc, şi îndeosebi pe noi, Evreii, care în cel trecut la veşnicie nu am venerat numai pe înaltul principe bisericesc şi pe omul nobil, ci şi pe prietenul nostru sincer şi ocrotitorul nostru în strâmtorare, care ne-a oferit scut pentru viaţa şi avutul nostru în timpul greu al războiului, când ne ameninţa moartea şi pierzarea.

De aceea ne ridicăm privirile la el, cu dragoste şi veneraţiune, ca la un tată. Şi acum îl jălim, cum îşi jălesc copiii pe tatăl lor, acum înţelegem şi simţim durere, că, cu moartea lui, a apus şi pentru noi o întreagă lume, o lume luminoasă şi strălucitoare, un soare plin de lumină cerească. Da, o lume a apus, însă noi voim să clădim alta, anume lumea indestructibilă a amintirii veşnice. Eminenţă! Primeşte asigurarea, că ţi-ai clădit în interiorul nostru, în inima şi în memoria noastră, un monument care va sta în veci!"[9]

Aceste cuvinte de despărţire, rostite din partea întregii comunităţi evreieşti din Bucovina, sunt mai mult decât grăitoare în ceea ce priveşte relaţiile dezvoltate de mult pătimitorul Mitropolit Vladimir de Repta cu membrii acestei comunităţi. De asemenea considerăm că aceste raporturi, manifestate în mediul relaţiilor inter-religioase şi inter-etnice, se pot constitui într-un motiv în plus pentru reanalizarea raporturilor sociale existente între diferitele naţionalităţi şi confesiuni conlocuitoare în Bucovina începutului de secol XX, şi, poate, un model pentru societatea românească actuală.

Der Metropolit der Bukowina Vladimir von Repta und die jüdische Gemeinschaft aus Czernowitz*

(Zusammenfassung)

Diese Studie präsentiert Momente aus der Geschichte der Bukowina, die für die Ethologie und für die vom Metropoliten Vladimir von Repta (1841–1926) gepflegten interethnischen Verhältnisse jener Zeit von Bedeutung sind. Die Tätigkeit des Metropoliten wird in diesem Sinne als ein Modell für die heutige rumänische Gesellschaft betrachtet.

[9] *Ibidem*, p. 288.

* Traducer

BDD-A32527 © 2010 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 05:58:47 UTC)